

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА**

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ**

**«ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ
ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ЗДМУ,
ТРАЄКТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА МІСЦЕ
В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ»**

26 травня 2021 року

м. Запоріжжя

Д 70

Рекомендовано до друку Центральною методичною радою
Запорізького державного медичного університету
(Протокол № 5 від 27 травня 2021 р.)

Голова редакційної колегії:

Ректор ЗДМУ, професор Колесник Ю.М.

Редакційна колегія:

перший проректор доц. Авраменко М.О.

проректор НППР доц. Моргунцова С.А.

проректор з наукової роботи проф. Туманський В.О.

проректор НПП проф. Візір В.А.

голова Ради з НМЗ та ПК викладачів проф. Резніченко Ю.Г.

голова ЦМК терапевтичних дисциплін проф. Доценко С.Я.

голова ЦМК хірургічних дисциплін проф. Завгородній С.М.

голова ЦМК педіатричних дисциплін проф. Недельська С.М.

голова ЦМК медико-біологічних дисциплін проф. Беленічев І.Ф.

голова ЦМК фізико-хімічних дисциплін проф. Александрова К.В.

голова ЦМК фармацевтичних дисциплін проф. Тржецинський С.Д.

голова ЦМК гігієнічних дисциплін доц. Севальнев А.І.

голова ЦМК суспільних та гуманітарних дисциплін проф. Гребенюк Т.В.

голова ЦМК стоматологічних дисциплін проф. Возний О.В.

Робоча група:

завідувач кафедри МФІНТ проф. Рижов О.А.

секретар ЦМР доц. Демченко В.О.

методист вищої категорії Кіяшко І.О.

методист вищої категорії Лур'є І.К.

керівник ЦДО ст.викл. Дмитрієв В.С.

Д70 **Досвід впровадження змішаної форми навчання у ЗДМУ,**
траєкторія розвитку та місце в системі вищої медичної освіти : матеріали
навчально-методичної відеоконференції Центральної методичної ради
(26 травня 2021 року, м. Запоріжжя). – Запоріжжя, 2021. – 120с.

Матеріали видаються мовою оригіналу.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК 61:378.4(477.64)(063)

© Запорізький державний медичний
університет, 2021

© Видавництво ЗДМУ, 2021

ІНТЕГРАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВКУ СПЕЦІАЛІСТА НА ЕТАПІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Кривенко В.І., Колесник М.Ю., Федорова О.П., Непрядкіна І.В.,
Качан І.С., Пахомова С.П., Бородавко О.І.

Ключові слова: дистанційне навчання, медичний університет, викладання, комп'ютерні програми, навчальний процес, клінічний розбір хворого.

Вступ. Основним завданням вищої школи є підготовка фахівця високої кваліфікації. Є багато позитивних моментів у зміні процесу підготовки молодих фахівців. Зміст навчання збагачується новими сучасними знаннями і вміннями, розвиваються здібності до володіння інформацією, творчого вирішення проблем. В арсеналі способів навчання велике місце займає комп'ютерна техніка, дистанційні форми навчання із залученням різних платформ, зокрема MS Teams. Пропонується новий зміст, нові підходи, інший педагогічний менталітет. У дистанційному навчанні дуже важливий елемент мотивації. Невмотивована людина практично ніколи не подумає повний курс. Мотивація вирішується в рамках самого дистанційного курсу і є одним з елементів його якості. Онлайн навчання дозволяє підвищити якість освіти за рахунок широкого використання світових освітніх ресурсів і збільшення частки самостійного освоєння матеріалу, причому останнє особливо важливо, оскільки поступово забезпечує вироблення таких якостей, як самостійність, відповідальність, організованість і вміння реально оцінювати свої сили і приймати зважені рішення, без чого неможлива успішна кар'єра.

Основна частина. Особливість медичної освіти така, що велика частина клінічних знань майбутнього лікаря невід'ємно пов'язана з очними формами навчання, які вимагають особистої присутності, це перш за все практика стосовно навичок і маніпуляцій. Основною формою навчання на кафедрі сімейної медицини, терапії, кардіології та неврології ФПО є клінічні розбори. Ця форма проведення заняття дає можливість удосконалити пропедевтичні навички, застосувати теорію на практиці, розмовляючи і обстежуючи хворого, формулюючи діагноз і складаючи план обстеження, лікування, а також робота з різними інструментальними методами дослідження та їх інтерпретацією. Хворий на занятті постає як об'єкт демонстрації тієї чи іншої патології, а при розборі необхідні аналіз і логічне міркування, встановлення взаємозв'язку всіх клінічних проявів і вплив їх один на одного. Під час клінічного розбору зазвичай формуються практичні навички різного спрямування. Лікар зобов'язаний думати перш за все про те, як допомогти хворому, а не тільки про те, яке з завчених правил застосувати. Поставити правильний діагноз – це вирішити задачу з множинними невідомими, а не вибрати одну відповідь в тесті.

Під час перебування на кафедрі лікарі-інтерни беруть участь у обходах з професорами та доцентами кафедри, у клінічних розборах історій хвороб, проводять курацію хворих, ведуть медичну документацію. Вони удосконалюють пропедевтичні методи обстеження хворих, беруть участь у інструментальних методах діагностики: проводять спірографію з бронхомоторним тестом, реєструють та аналізують ЕКГ, холтеровське моніторування, добове моніторування артеріального тиску, денситометрію та ін. Окрім того, лікарі-інтерни відпрацьовують навички комунікації з хворими: збір скарг, анамнезу, бесіди з модифікації способу життя, дієтичні рекомендації, навички спілкування з медичним персоналом.

При дистанційному періоді вони проводять аналіз оглянутих хворих, диференційний діагноз представляють у вигляді презентації, блок-схем, таблиць. Окрім того, частину завдання виконують, як творчу роботу – презентації та есе на тему сучасних проблем медицини, питань етіології та патогенезу. В онлайн-розборах можна використовувати метод Flipped classroom (перевернутий клас), коли в ході дискусії проводяться різні активності на тему заздалегідь самостійно опрацьованого лікарем-інтерном матеріалу (наприклад, стаття або відео). Дистанційна система навчання передбачає спілкування лікарів-інтернів з викладачами. Це дозволяє оперативно виявляти

прогалини в розумінні і своєчасно їх усувати. Так досягається високий рівень засвоєння матеріалу в кожному окремому випадку.

Сучасний викладач медичного університету повинен мати високий рівень знань не тільки в галузі своєї спеціалізації, а й у володінні сучасними інформаційними і новітніми мультимедійними нанотехнологіями, що допоможе йому в роботі під час дистанційного навчання. На викладача покладається велика відповідальність в управлінні навчальним процесом, у створенні високоякісного блоку навчально-методичного матеріалу, в допомозі лікарям-інтернам зі складання індивідуального навчального плану. Він проводить консультації, онлайн-лекції, заняття і керує навчальними проектами. Тому викладачі нашого медичного ВИШу, так само як і лікарі-інтерни, постійно підвищують і вдосконалюють свій рівень кваліфікації.

Основні заходи дистанційного навчання лікарів-інтернів здійснюються на платформі MS Teams. Ця платформа широко використовується в нашому університеті і призначена для спілкування, розміщення контенту і оцінки, є зручним сучасним інструментом, що дозволяє доцільно складати навчальний план і погоджувати методи навчання для досягнення освітніх цілей. Наявність системи управління навчанням полегшило перехід до онлайн-навчання за умови, що воно є віддаленим і всі учасники процесу знайомі з його структурою. Така система має вбудовану аналітику, яка дозволяє відстежувати досягнення лікарів-інтернів та виявляти тих, що потребують спеціальної підтримки. Це допомагало стежити за «відвідуваністю», а також при проведенні онлайн-трансляцій рятувало від «зайвих» слухачів.

Викладачами також використовувався такий ресурс, як соціальні мережі для роботи над дистанційним навчанням, наприклад Facebook, Viber, інші. Соціальні мережі мають широкі освітні переваги – вони допомогли залучити в навчальний процес усіх учасників, завдяки налагодженню комунікації між ними.

Немає жодних сумнівів у тому, що комунікативні навички є невід'ємною частиною повсякденної практики лікаря, тому вони відіграють провідну роль в сучасній медичній освіті. Для вирішення цього завдання при підготовці лікарів на етапі післядипломного навчання широко використовували метод «віртуального пацієнта». Це комп'ютерна програма, яка дозволяє взаємодіяти з пацієнтом, анімованим персонажем, на екрані персонального комп'ютера або мобільного пристрою: лікарі-інтерни мають змогу збирати скарги та анамнез, проводили огляд і обстеження, ставили діагноз і призначали лікування. Перевагою такої програми є вбудована система оцінки дій кожного лікаря-інтерна з формуванням підсумкового звіту для розбору та оцінки, що дає можливість приймати віртуальних пацієнтів з метою формування клінічного мислення і прийняття рішень, та може бути реальною альтернативою клінічного розбору «у ліжка хворого».

Висновки. Дистанційний метод освіти дозволяє сьогодні створити систему безперервного навчання, обміну інформацією, мати доступ до новітніх наукових досягнень в медицині незалежно від місцезнаходження людини. І, як показує поточний стан в світі, особливо що зазнає постійного самоізоляції і карантину через пандемію вірусу COVID-19. Дистанційне навчання є ідеальною і найбільш оптимальною формою післядипломного навчання та підвищення кваліфікації, так як це допомагає вирішити ряд проблем, що виникають у вже дипломованого фахівця.

Кафедра сімейної медицини, терапії, кардіології та неврології ФПО робить тільки перші кроки в розвитку дистанційного методу навчання, але в цьому простежуються великі перспективи в майбутньому. Доступність, якість, безперервність в підготовці медичних кадрів та їх підвищення професійної кваліфікації – це те, що завдяки сучасним інформаційним і мультимедійним технологіям впроваджується на базі нашого вузу і кафедри.